

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EKONOMİ BAKANLIĞI

ŞEKERLİ VE ÇİKOLATALI MAMULLER

●●● SEKTÖR RAPORLARI

İhracat Genel Müdürlüğü
Tarım Ürünleri Daire Başkanlığı

ŞEKERLİ VE ÇİKOLATALI MAMULLER

SITC No : 062-073
Armonize No : 1704-1806-2105

DÜNYA TİCARETİ

Dünya şekerli ve çikolatalı mamuller sektöründe çokuluslu firmaların büyük hakimiyeti bulunmaktadır. Dünya üretiminin yaklaşık % 45'inin ilk altı firma tarafından gerçekleştirildiği tahmin edilmektedir. Dünyadaki önemli pazarların neredeyse tamamında çokuluslu firmaların birlikte yer aldıkları görülmektedir. Son yıllarda dünya şekerli ve çikolatalı mamuller sektöründe çokuluslu şirketlerin ürün ambalajlarını küçülterek fiyatları koruma çabaları içinde oldukları göze çarpmaktadır.

2008 yılı dünya şekerli ve çikolatalı mamuller satışları toplamın, 2015 yılına gelindiğinde % 30 oranında artarak yaklaşık 66 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 1: Dünya Şekerli ve Çikolatalı Mamuller Dış Ticareti (Milyon ABD \$)

Şekerli Mamuller	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
İhracat	30.896	29.129	31.690	36.467	37.613	41.579	43.348	40.059
Çikolatalı Mamuller								
İhracat	19.322	18.119	19.968	23.525	24.335	26.444	28.017	25.681
Toplam	50.218	47.248	51.658	59.992	61.948	68.023	71.365	65.740

Kaynak: ITC Trademap veritabanı, <http://www.trademap.org>

Sektörün dünya üretiminin ve ticaretinin büyük bir kısmı gelişmiş ülkelerce gerçekleştirilmektedir. Kişi başına düşen milli gelirin yüksek olduğu ülkelerde çikolatalı mamullerin satışları daha fazlayken, milli gelirin düşük olduğu ülkelerde çikolatalı mamullere göre daha ucuz olan şekerli mamullerin tüketiminin fazla olduğu görülmektedir.

Şekerli ve çikolatalı mamuller dünya ticaretinin büyük bir kısmını gelişmiş ülkelerin kendi aralarında yaptığı ticaret oluşturmaktadır. Gelir seviyesinin yüksek olduğu ülkelerde, kişi başına tüketilen şekerli ve çikolatalı mamuller de yüksek miktarlarda bulunmaktadır. Dünya tüketiminde sürekli artışlar görülmekte ve bu artışların gelecek yıllarda da devam edeceği tahmin edilmektedir.

İhracat

Toplam dünya şekerli ve çikolatalı mamuller ihracatı 2014 yılında en yüksek seviyeye gelerek 71 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılında ise yaklaşık 66 milyar dolarlık olan ihracatın % 62'sini şekerli mamuller, % 38'ini ise çikolatalı mamuller oluşturmuştur.

Tablo 2: Ülkeler İtibariyle 2015 Yılı Dünya Şekerli ve Çikolatalı Mamuller İhracatı (Milyon ABD \$)

ÜLKELER	ŞEKERLİ MAMULLER	Pay %	ÜLKELER	ÇİKOLATALI MAMULLER	Pay %
ALMANYA	4.495	11,2	ALMANYA	4.333	16,9
BELÇİKA	2.628	6,5	BELÇİKA	2.697	10,5
KANADA	2.552	6,3	HOLLANDA	1.766	6,8
ABD	2.531	5,5	ABD	1.628	6,3
HOLLANDA	2.222	5,5	İTALYA	1.591	6,1
İTALYA	2.113	5,2	POLANYA	1.461	5,6
FRANSA	2.003	5	FRANSA	1.437	5,5
İNGİLTERE	1.551	3,8	KANADA	1.354	5,2
POLANYA	1.531	3,8	İNGİLTERE	860	3,3
MEKSİKA	1.505	3,7	İSVİÇRE	822	3,2
TOPLAM	23.131		TOPLAM	17.949	

Kaynak: : ITC Trademap veritabanı, <http://www.trademap.org>

Dünya çikolatalı mamuller ihracatında önemli ülkeler arasında % 16,9'luk pay ve 4,3 milyar dolar ihracat ile Almanya, % 10,5'lik pay ve 2,6 milyar dolar ihracat ile Belçika, % 6,8'lik pay ve 1,7 milyar dolar ihracat ile Hollanda yer almaktadır. Türkiye 2015 yılında gerçekleştirdiği 475 milyon dolarlık çikolatalı mamul ihracatıyla dünya sıralamasında 12. olmuştur.

Dünya şekerli mamuller ihracatında en önemli ülkeler arasında yaklaşık % 11,2'lik pay ve toplam 4,4 milyar dolarlık ihracat ile Almanya, % 6,5'lik pay ve 2,6 milyar dolar ihracat ile Belçika ve % 6,3'lük pay ve 2,5 milyar dolarlık ihracat ile Kanada ön sıralarda yer almaktadır. Türkiye 2015 yılında gerçekleştirdiği 1,3 milyar dolarlık şekerli mamul ihracatıyla dünya sıralamasında 11. olmuştur.

İthalat

Dünya ithalatı incelendiğinde, önemli ihracatçı ülkelerin pek çoğunun aynı zamanda önemli ithalatçı ülkeler olduğu görülmektedir. 40.048 milyar dolar olan 2015 yılı toplam dünya şekerli mamuller ithalatının % 14'ünü gerçekleştiren ABD en büyük ithalatçı ülkedir. Dünya ithalatında ABD'den sonra diğer önemli ülkeler % 7,5 ile İngiltere ve % 6,7 ile Almanya olmuştur.

Tablo 3: Ülkeler İtibariyle 2015 Yılı Dünya Şekerli ve Çikolatalı Mamuller İthalatı (Milyon ABD \$)

ÜLKELER	ŞEKERLİ MAMULLER	PAY %	ÜLKELER	ÇİKOLATALI MAMULLER	PAY %
ABD	5.734	14,3	ABD	2.460	9,5
İNGİLTERE	3.030	7,5	ALMANYA	2.318	9
ALMANYA	2.699	6,7	FRANSA	2.049	7,9
FRANSA	2.557	6,3	İNGİLTERE	2.023	7,8
KANADA	1.847	4,6	HOLLANDA	1.115	4,3
HOLLANDA	1.321	3,3	KANADA	965	3,7
BELÇİKA	1.243	3,1	BELÇİKA	678	2,6
İTALYA	988	2,4	POLANYA	635	2,4

ÇİN	858	2,1	İSPANYA	559	2,1
İSPANYA	811	2	JAPONYA	557	2,1
TOPLAM	21.088		TOPLAM	13.359	

Dünya toplam çikolatalı mamuller ithalatında % 9,5'lik pay ile ABD ilk sırada yer almaktadır. Bu ülkeyi Almanya % 9, Fransa % 7,9 ve İngiltere % 7,8'lik pay ile izlemektedir. Belirtilen dört ülkenin toplam ithalatı, dünya çikolatalı mamuller ithalatının yaklaşık % 34'ünü oluşturmaktadır.

TÜRKİYE'DE ÜRETİM

Türkiye'de şekerli ve çikolatalı mamuller sektörünün başlangıcı, bölgeden sağlanan hammaddelerle küçük imalathanelerde üretilen lokum ve helva gibi geleneksel Türk şekerlemelerinin üretimine dayanmaktaydı. Günümüzde, geleneksel üretim yöntemleriyle birlikte modern üretim teknolojisinin de kullanıldığı sektör, gıda sanayi içinde yer alan, üretiminde kullanılan hammaddeler, yardımcı maddeler ve ambalaj malzemeleri ile yan sanayisini de geliştiren önemli sektörlerden bir tanesi durumuna gelmiştir.

Şekerli ve çikolatalı mamuller Türkiye'nin hemen hemen her ilinde ve ilçesinde üretilmekte, sektörde büyük, orta ve küçük işletmeler birlikte yer almaktadır.

Yabancı sermayeli firmaların da faaliyette bulunduğu sektörde, lokum, helva ve şekerleme üretiminin büyük bir bölümü küçük ölçekli işletmelerce; ciklet, çikolata ve çikolata mamullerinin tamamına yakını ise 50 ve daha fazla işçi çalıştıran işletmelerce gerçekleştirilmektedir.

Şekerlemeler genellikle eritme, pişirme, şekillendirme, soğutma ve ambalajlama işlemlerinden geçirilerek üretilmektedir. Modern üretim teknolojisi kullanan işletmelerde her ürün çeşidi için ayrı üretim hattı kullanılmakta, bu durum sabit yatırımların yüksek olmasını gerektirmektedir. Şekerli ve çikolatalı mamul satışlarının mevsimsel özellikler göstermesi, özellikle kış aylarında ve dini bayramlarda talebin en yüksek seviyeye ulaşması nedeniyle, üretici firmalar stoklar için de önemli harcamalarda bulunmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, şekerli ve çikolatalı mamuller sermaye yoğun bir işkolu olarak göze çarpmaktadır. Ancak, sektörün özelliği ve geleneksel üretimin emek gücüne dayanıyor olması nedeniyle, sektör sermaye ve emek yoğun bir sektör olarak ele alınabilmektedir.

Gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında, Türkiye'de kişi başına şekerli ve çikolatalı mamuller tüketiminin oldukça düşük olduğu bilinmekle birlikte, son yıllarda tüketimin artmakta olduğu görülmektedir. Türkiye'nin genç bir nüfusa sahip olması ve mevcut tüketimin düşük seviyelerde bulunması nedeniyle, sektör ürünlerine olan talepte gelecek yıllarda düzenli artışlar olması beklenmektedir.

Özellikle, 1993 yılından itibaren başta Bağımsız Devletler Topluluğu ülkeleri olmak üzere eski Sovyet Cumhuriyetlerinde oluşan talep sonucu sektör ihracatındaki artış paralelinde, üretimde de ani yükselişler oluşmuş ve sektörde pek çok yeni yatırımların gerçekleştirildiği görülmüştür.

TÜRKİYE’NİN DIŞ TİCARETİ

İhracat

Sektörün 2000’li yıllardaki en ciddi ihracat artışı % 40,7 ile 2003 yılında gerçekleşmiştir. 2006 yılında gerçekleşen ihracat artış oranı % 15,5, 2007 yılında ise % 30 olmuştur. 2008 yılı ihracat artışı önceki altı yılın en düşük oranı olan % 13,7 olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılında ise küresel krizin etkisiyle ihracatta % 9’luk bir azalma meydana gelmesine rağmen 2010 yılı ihracatı % 10, 2011 yılı ihracatı % 18,5, 2012 ve 2013 yılı ihracatı % 14, 2014 yılı ihracat artışı ise %6 artış gösterirken, 2015 yılı ihracat % 11 azalmıştır.

2015 yılında 143 milyar ABD doları olarak gerçekleşen Türkiye’nin toplam ihracatının yaklaşık % 1,29’unu 1,8 milyar ABD dolarıyla şekerli ve çikolatalı mamuller ihracatı oluşturmuştur. Ayrıca, sektörün tarım ürünleri ihracatında içerisindeki payı ise % 4,9’dur.

Tablo 4: Türkiye’nin Şekerli ve Çikolatalı Mamuller İhracatı
(Miktar: Ton, Değer: 1000 ABD \$)

GTİP	Ürün Adı	2013		2014		2015	
		Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer
1704.10	Ciklet	26.363	101.857	27.434	119.207	20.350	81.756
1704.90.65.00.11	Sakızlı şekerler	804	2.163	447	1.007	552	1.175
1704.90.65.00.12	Jöleli şekerler	48.210	127.218	51.769	134.507	50.978	125.063
1704.90.65.00.19	Sakızlı ve jöleli diğer şeker mamulleri	66.004	143.307	71.551	155.476	51.208	103.713
1704.90.99.10.11	Helva	5.222	19.357	5.187	20.274	4.696	16.507
1704.90.99.20.00 1704.90.99.30.00 1704.90.99.40.00	Lokumlar	7.023	34.835	7.626	35.931	6.867	32.461
1806	Çikolata ve kakaolu mamuller	180.294	542.728	191.417	576.405	163.352	475.135
Toplam		333.320	971.465	355.431	1.042.807	298.003	835.810

Kaynak: TÜİK

Ülkemiz şekerli mamuller ihracatında cikletin önemli bir yeri bulunmaktadır. 2006-2009 yıllarında azalma gösteren ihracat, 2010 yılında % 33 oranında artarak 50 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Artış eğilimi 2014 yılına kadar devam etmiş ve ciklet ihracatı 2015 yılında yaklaşık 81,8 milyon ABD dolarına yükselmiştir.

Türkiye’nin ciklet ihracatının yöneldiği en önemli ülke Irak’tır. Bu ülkeye ihracat 2015 yılında 30,2 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca, 4,4 milyon ABD dolarıyla Libya, 3 milyon dolarla Suriye, 2,3 milyon dolarla Rusya Federasyonu ve 2,1 milyon ABD dolarıyla çiklet ihracatımızdaki Almanya diğer önemli ülkelerdir.

Türkiye’nin şekerli mamuller ihracatı içinde bir diğer önemli kalemi ise “sakızlı ve jöleli diğer şeker mamulleri” oluşturmaktadır. Bu ürüne ait ihracat değeri 2015 yılında 103 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılında jöleli şekerler ihracatımız 125

milyon ABD doları, helva ihracatımız 16 milyon ABD doları ve lokum ihracatımız ise yaklaşık 32,5 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin şekerli mamuller ihracatı 2014 yılında bir önceki yıla göre % 7,9 artarak 1,4 milyar ABD doları gerçekleşerek en yüksek seviyesine ulaşmıştır. 2015 yılında ise 1,3 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Çikolatalı mamuller ihracatı en yüksek seviyesine 576 milyon dolarla 2014 yılında ulaşmıştır. 2014 yılı ihracatı bir önceki yıla göre % 6,2 artış göstermiştir. 2015 yılında ise 475 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5: Ülkeler İtibariyle Türkiye'nin 2015 Yılı Şekerli ve Çikolatalı Mamuller İhracatı (1000 ABD \$)

Ülkeler	Şekerli Mamuller	Pay %	Ülkeler	Çikolatalı Mamuller	Pay %
Irak	324.401	24,9	Irak	95.113	20
Suudi Arabistan	82.154	6,3	Suudi Arabistan	34.950	7,3
Suriye	62.954	4,8	Libya	28.125	5,9
ABD	60.355	4,6	B.A.E.	23.792	5
Libya	56.746	4,3	Cezayir	18.854	3,9
Almanya	52.892	4	Mısır	16.965	3,5
Yemen	52.660	4	Suriye	15.648	3,2
Lübnan	39.488	3	Azerbaycan	13.382	2,8
Azerbaycan	38.798	2,9	İsrail	12.084	2,5
İsrail	33.662	2,5	Filistin (Gazze)	10.660	2,2
Toplam	804.110		Toplam	269.573	

Kaynak: TÜİK

İthalat

Türkiye şekerli ve çikolatalı mamuller sektörü ana hammaddelerinden birisi olan kakao açısından ithalata bağımlı bir sektördür.

Kakao ve kakao müstahzarları ithalatı 2014 yılında 560 milyon ABD doları iken 2015 398 556 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Kakao ve kakao ürünleri ithalatı içinde en büyük payı kakao taneleri oluşturmaktadır. 2015 yılında 263 milyon dolarlık kakao tanesi ithal edilmiş, bu ürünü 82 milyon dolarlık ithalatla kakao hamuru ve yaklaşık 71 milyon dolarlık ithalatla kakao yağı izlemiştir.

Türkiye'ye ithal edilen şekerli ve çikolatalı mamullerin büyük bir kısmı Avrupa Birliği ülkelerinden gerçekleştirilmekte ve ithalatın % 88'ini çikolatalı mamuller, % 12'sini ise şekerli mamuller oluşturmaktadır.

Tablo 6: Ülkeler İtibariyle Türkiye'nin 2015 Yılı Şekerli ve Çikolatalı Mamuller İthalatı (1000 ABD \$)

Ülkeler	Şekerli Mamuller	Ülkeler	Çikolatalı Mamuller
Belçika	15.770	Polonya	34.495
Hollanda	13.844	Almanya	11.086
Almanya	10.677	Belçika	8.495
İtalya	8.057	Slovak Cum.	7.641
Polonya	7.818	Hollanda	7.002
Ukrayna	3.524	Bulgaristan	5.129
İngiltere	3.364	İtalya	4.994
Bulgaristan	3.338	İsviçre	4.553
Çin	1.184	ABD	2.631
İsviçre	1.161	Fransa	1.745
Toplam (Diğerleri dahil)	77.678	Toplam (Diğerleri dahil)	90.107

Kaynak: TÜİK

2015 yılında toplam şekerli mamuller ithalatı bir önceki yıla göre % 0,7 artış göstererek 77 milyon ABD doları, toplam çikolatalı mamuller ithalatı ise % 8 azalarak 90 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EKONOMİ BAKANLIĞI

Adres: T.C. Ekonomi Bakanlığı
İnönü Bulvarı No:36 06510 Emek / ANKARA
Telefon: +90 312 204 75 00
www.ekonomi.gov.tr
<http://blog.ibp.gov.tr>
Çağrı Merkezi: 444 43 63